

TANGAZO LA SERIKALI NA. 432 la tarehe 31/5/2024

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA),

(SURA YA 287)

SHERIA NDOGO

(Zimetengenezwa chini ya kifungu cha 153 (1) (b))

SHERIA NDOGO YA KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU YA HALMASHAURI YA WILAYA
YA KONGWA YA MWAKA 2024

Jina 1. Sheria Ndogo hii itafahamika kama Sheria Ndogo ya Kuzuia na kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa ya Mwaka 2024.

Matumizi 2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa.

Tafsiri 3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa;
“kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na uhifadhi wa mazao kwa njia sahihi;
“kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao;
“mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au

kikundi cha watu kinachojishughulisha na kilimo;

“mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni, kikundi cha watu au mtu binafsi anayejishughulisha na kuuza na, au kununua mazao ya kilimo;

“Mkurugenzi” Maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa au afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

“mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi na mazao ya mizizi yatokanayo na mihogo, viazi;

“Kuvu” maana yake ni ukungu unaoota kwenye mazao;

“sumukuvu” maana yake ni sumu zinazozalishwa na kuvu wanaoota kwenye mazao;

“uhifadhi ” maana yake ni utaratibu wa kutunza mazao katika sehemu ambayo haisababishi mazingira ya uotaji wa kuvu;

“ukaushaji” maana yake ni taratibu sahihi za kupunguza unyevu kwenye mazao kwa ajili ya matumizi au uhifadhi;

“usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;

“uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao kutoka kwenye mmea baada ya kukomaa au kukauka;

“viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili zinazoonyesha uwepo wa sumukuvu kwenye mazao ya mahindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi zilizovunjika, na mazao ambayo hayajauka

vizuri; na

“viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au kuzuia wadudu waharibifu wa mazao;

Usimamizi wa shughuli za kilimo na udhibiti wa sumukuvu

4. (1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuratibu na kusimamia shughuli za kilimo ndani ya eneo la Halmashauri kwa lengo la kuzuia na kudhibiti sumukuvu.

(2) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kufanya ukaguzi katika mashamba au vyombo vya usafirishaji wa mazao au maghala au kiwanda au eneo la usindikaji kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Uandaaji wa shamba

5. Mtu anayejishughulisha na kilimo atapaswa kuzingatia misingi ifuatayo:

(a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa Shamba;

(b) kutayarisha shamba kwa wakati; na

(c) kutokuchoma moto shamba.

Upandaji wa mazao

6. Mtu anayepanda mazao atapaswa kuzingatia njia sahihi za upandaji wa mazao ikiwa ni pamoja na-

(a) kutumia mbegu bora;

(b) kupanda mazao kwa wakati; na

(c) kupanda kwa nafasi sahihi katika ardhi.

Utunzaji wa mazao shambani

7. Mtu aliyepanda mazao atapaswa kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za utunzaji wa mazao ikiwa ni pamoja na-

(a) kutumia mbolea;

(b) kupalilia kwa wakati; na

(c) kudhibiti magonjwa, wadudu na, au wanyama waharibifu.

Uvunaji wa mazao	8. Mtu anayevuna mazao atapaswa kuzingatia kanuni bora za uvunaji ikiwa ni pamoja na- (a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka; (b) kusafirisha na kuhifadhi vizuri; na (c) kusafisha shamba baada ya kuvuna.
Ukaushaji wa mazao	9. Mtu atakayevuna mazao anapaswa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara tu baada ya kuvuna ikiwa ni pamoja na- (a) njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota; (b) kutumia maturubai, mikeka na vichanja vinavyozuia uchafuzi wa mazao; na (c) kukausha kwa njia yoyote sahihi itakayoelekezwa na mtaalam.
Uhifadhi wa mazao	10. (1) Kila mtu atawajibika kuhifadhi mazao kwa kutumia njia sahihi za kiasili au za kisasa ambazo zitazuia kuota kwa kuvu. (2) Njia sahihi zinazoelekezwa kutumika kuhifadhi mazao ni pamoja na kutumia: (a) mifuko isiyopitisha hewa; (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viuatilifu; (c) kihenge na kichanja bora cha asili; (d) silo au pipa maalum; (e) ghala bora lililo safi; (f) kutumia viuatilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalam; au (g) njia nyingine kadri itakavyoshauriwa na wataalam.
Wajibu wa Halmashauri	11. Halmashauri itakuwa na wajibu wa- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao; (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahala salama ili kuepuka sumukuvu;

- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika Kata na Vijiji ili kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kuanzisha na kuendeleza mashamba darasa na vituo maalum kwa ajili ya kutolea mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;
- (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadhia mazao; au
- (g) kuandaa uwepo wa vituo maalum vya kuuza na kununua mazao.

(2) Halmashauri inaweza kumteua afisa yeyote kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa
mkulima

12. Mkulima atakuwa na wajibu wa-

- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao kabla na baada ya kuvuna;
- (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili za kuvu katika mazao; na
- (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na kutekeleza ujuzi uliopatikana kwenye mafunzo hayo.

Wajibu wa
msafirishaji

13. Msafirishaji wa mazao atahakikisha kuwa vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirisha mazao ni vikavu na visivyoruhusu maji, unyevu na vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota kwenye mazao.

Wajibu wa
mfanyabiashara

14. Mfanyabiashara wa mazao atahakikisha ananunua, kuhifadhi, kusafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya sumukuvu kama inayoonekana katika Jedwali la Kwanza.

Wajibu wa
msindikaji

15. Msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya sumukuvu kama ilivyoainiowhwa katika Jedwali la Kwanza.

Makosa na
adhabu

16. Mtu ambaye-

- (a) hataandaa, kupanda, kutunza shamba na mazao kwa usahihi;
- (b) hatavuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;
- (c) atachelewa kuondoa mazao shambani baada ya kuvuna;
- (d) ataanika mazao kwenye eneo lenye udongo, vumbi au mchanga;
- (e) atakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;
- (f) atatumia viuatilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (g) atauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu;
- (h) atasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (i) atatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (j) atatenda jambo lolote lililokatazwa na Sheria Ndogo hii,

atakuwa anatenda kosa na endapo atakutwa na hatia atatozwa faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi shilingi laki tatu au kutumikia kifungo kisichozidi miezi kumi na mbili jela au vyote kwa pamoja.

Ufifilishaji wa
makosa

17. Mkurugenzi anaweza kufifilisha makosa kwa mujibu wa Sheria pamoja na Sheria Ndogo hii iwapo mkosaji kwa hiari yake atakiri kosa na kulipa faini baada ya kujaza fomu maalum iliyoainishwa katika Jedwali la Pili.

*Sheria Ndogo ya Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya
Kongwa*

Tangazo La Serikali Na. 432 (Linaendelea)

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14 na 15)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Namba	AINA YA MAZAO	HALI YA UNYEVU AU KUVU	MWONEKANO WA PUNJE
1	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo
2	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu – rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 17)

FOMU YA KUKIRI NA KUFIFILISHA KOSA

Mimi.....nakiri kwa hiari yangu, mbele ya
.....ambaye ni Mkurugenzi wa
Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa, kwamba mnamo tarehe
.....mwezi..... mwaka..... nilitenda kosa kinyume na kanuni ya
..... ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya
Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa ya mwaka
2024.

Niko tayari kulipa ushuru na kiasi cha faini nitakayokuwa nadaiwa badala ya
kupelekwa Mahakamani.

UTHIBITISHO

Mimi ..... nathibitisha kwamba maelezo
niliyoyatoa hapo juu ni ya kweli na nimeyatoa kwa hiari yangu kadri ya
ufahamu wangu.

Tarehe..... Mwezi..... Mwaka.....

Saini.....

MBELE YA:

Jina.....Cheo.....

...

Saini.....Tarehe.....

Lakiri ya Halmashauri ya wilaya ya Kongwa imegongwa kwenye Sheria Ndogo hii kufuatia azimio lililopitishwa katika Mkutano wa Baraza la Madiwani la Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa uliofanyika tarehe 2 Mwezi 06 Mwaka 2022, na kushuhudiwa lakari hiyo ikigongwa mbele ya:-

DR. OMARY ATHUMAN NKULLO
Mkugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya Kongwa

WHITE ZUBERI MWANZALILA
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya Kongwa

NAKUBALI,

Dodoma,
25 Machi, 2023

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB)
Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais
(Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa)